

حرکت

شماره ۱۱ - ص ص : ۱۳۱ - ۱۱۹

تاریخ دریافت : ۸/۱۲/۸۰

تاریخ تصویب : ۲۵/۱/۸۱

اولویت‌بندی بعضی از ویژگی‌های مریبان از دیدگاه مریبان و کشتی‌گیران سطح ملی کشور

رضا تبریزی^۱

عضو هیأت علمی دانشگاه علم و صنعت ایران

چکیده

هدف از اجرای این تحقیق، اولویت‌بندی معیارهای ارزشیابی مریبان تیم‌های ملی کشتی آزاد و فرنگی و ارائه الگوی مناسبی برای ارزشیابی آنان بود. جامعه آماری این تحقیق را ۲۰ مربی و ۳۰ کشتی‌گیر، حاضر در تیم‌های ملی کشتی آزاد و فرنگی سال ۱۳۸۰، تشکیل می‌دادند که پرسشنامه تحقیق را تکمیل کردند. با استفاده از اطلاعات حاصل از ادبیات تحقیق و روش دلفی، معیارهای انتخاب مریبان ملی کشتی آزاد و فرنگی در هشت بعد اصلی مربیگری دسته‌بندی شدند. هر بُعد نیز شامل زیرمجموعه‌هایی از ویژگیهای مربیگری می‌شدند. ابعاد مربیگری عبارت بودند از: ویژگی‌های علمی - تخصصی، مهارت‌های عاطفی - انسانی، ویژگی‌های ورزشی، سوابق کاری، ویژگی‌های شخصی و فردی مربی، ویژگی‌های اجتماعی، و ویژگی‌های شخصیتی - ادراکی و مهارت‌های مدیریتی. هر یک از ابعاد مربیگری نیز، دارای زیرمجموعه‌های متعددی بودند که در یک پرسشنامه ۵۱ گزینهای، توسط آزمودنی‌ها اولویت‌بندی شدند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل اطلاعات تکمیل‌شده توسط آزمودنی‌ها عبارتند از: اولویت‌بندی ابعاد مربیگری از دیدگاه مریبان حاضر در تحقیق و اولویت‌بندی ابعاد مربیگری از دیدگاه کشتی‌گیران حاضر در تحقیق. درجه اهمیت و رتبه‌بندی ابعاد مربیگری، با استفاده از پرسشنامه تحقیق مشخص شد. نتایج نشان داد که در بین مریبان و کشتی‌گیران حاضر در تحقیق، در رتبه‌بندی ابعاد مربیگری اختلاف وجود دارد.

واژه‌های کلیدی

کشتی‌گیر، مربی، عملکرد، ارزشیابی، معیارهای ارزشیابی، روش دلفی و ارزشیابی

شغل.

مقدمه

ورزش کشتی به عنوان یک پدیده فرهنگی و سنتی در طول تاریخ نقشی اساسی در حرکت پهلوان پروری ایفا کرده و طی سال‌های دور و نزدیک با حداقل امکانات، حداکثر بهره‌وری را در کسب عناوین قهرمانی در میادین بین‌المللی ورزش داشته‌است.

از عوامل مهم موفقیت و اثربخشی هر سازمانی، انتخاب افراد شایسته و لایق برای احراز پست‌های آن سازمان است. در همین راستا برای موفقیت یک تیم ورزشی، انتخاب افراد شایسته و کارآمد ضروری به نظر می‌رسد. از جمله کسانی که در موفقیت یا ناکامی تیم‌های ورزشی نقش مهمی دارد، مربی آن تیم است. انتخاب مربیان زبده، مستلزم در اختیار داشتن یک سری معیارها و ویژگی‌های مربیگری است تا با استفاده از آنها، مناسب‌ترین فرد برای هدایت و رهبری یک تیم انتخاب شود. در حال حاضر در کشور ما نداشتن الگوی مشخص در انتخاب مربیان، همیشه این سؤال مطرح است که آیا مربیان برگزیده شده خصوصاً در سطوح ملی، به درستی بر اساس لیاقت و اثربخشی شان انتخاب شده‌اند یا خیر؟

سؤالات اصلی تحقیق عبارتند از: ویژگی‌های یک مربی در سطح ملی چیست؟ ارزش و اهمیت این ویژگی‌ها چقدر است؟ با توجه به ارزش هر یک از این ویژگی‌ها، الگوی انتخاب مربیان ملی چگونه تدوین خواهد شد؟

در خصوص مربی و مربیگری، ویژگی‌ها و خصوصیات متعددی برای یک مربی کارآمد و اثربخش مطرح است. تحقیقاتی که در زمینه جنبه‌های مختلف مربیگری انجام شده‌اند، هرکدام به نوعی یک یا تعدادی از ویژگی‌ها را برای احراز پست مربیگری مهم می‌دانند. در همین مورد گوندی^۱ ویژگی‌های یک مربی موفق و کارآمد را، گوش دادن، رهبری کردن، معلم

بودن، هدایت کردن، مشاور بودن و الگو بودن می داند. گرور^۱ ویژگی های یک مربی در عمل را شامل موارد زیر می داند:

دادن بازخورد، تشویق، پاداش، حل مشکلات، مبارزه طلبی و توسعه عملکرد. وی معتقد است که یک مربی باید بتواند با مهارت های خود در زمینه های فوق، به موفقیت تیم کمک کند. ونیس لومباردی^۲ یکی از مربیان موفق و کارآمد دهه ۱۹۸۰، عوامل موفقیت یک مربی را وقف کردن اوقات خود برای تیمش و توانایی تعلیم و یاد دادن به دیگران می داند. همان گونه که ملاحظه شد، مربیگری مستلزم داشتن ویژگی ها و خصوصیات متعددی است که داشتن هر یک از آنها در موفقیت و اثربخش بودن یک مربی مهم و ضروری است. مارتینز^۳ برای احراز پست مربیگری پانزده ویژگی را بیان می کند که تعدادی از آنها عبارتند از: دانش ورزشی مربی، آشنایی با علوم ورزشی، انگیزه، آشنایی با مهارت های ارتباطی و انگیزشی، ارزشیابی کار خود و ورزشکاران، سازماندهی و برنامه ریزی و ... پالف جی. سابوک^۴ در مقاله خود ویژگی های نظیر سازماندهی، برنامه ریزی، دانش مهارت های ارتباطی، ویژگی های رفتاری و ارزشیابی را مورد نظر قرار می دهد. نتایج حاصل از این تحقیق نیز اهمیت و ارزش این معیارها را در نشان دادن یک مربی اثربخش و کارآمد مشخص می سازد. زیرا این معیارها در رتبه بندی بین معیارهای دیگر، دارای رتبه های بالا و مناسبی می باشند.

روش تحقیق

هدف از اجرای این تحقیق، تعیین و اولویت بندی معیارهای انتخاب مربیان ملی در کشتی آزاد و فرنگی در بین گروه های حاضر در تحقیق بود. آزمودنی ها از دو گروه مربیان و کشتی گیران انتخاب شدند. جامعه آماری مربیان و کشتی گیران تیم های ملی کشتی آزاد و فرنگی خواهند بود که نتایج به آنان تعمیم داده خواهد شد. نمونه آماری این تحقیق را پنجاه نفر مربیان و کشتی گیران تیم های ملی آزاد و فرنگی در رده سنی جوانان و بزرگسالان تشکیل می دهند. در تدوین پرسشنامه تحقیق با استفاده از جمع آوری اطلاعات حاصل از ادبیات تحقیق و

1- Gerver

2- Vince Lombardi

3- Martinez

4- Palph.J.Sabok

روش نظرسنجی دلفی، معیارهای انتخاب مربیان در هشت بعد اصلی دسته‌بندی شدند که هر بعد نیز از زیرمجموعه‌هایی تشکیل می‌شد. کل زیرمجموعه‌های مربوط به ابعاد مربیگری شامل ۵۱ ویژگی بود که در یک پرسشنامه با مقیاس ۵ ارزشی درجه اهمیت آنها توسط آزمودنی‌ها مشخص شد.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری مربیان و کشتی‌گیران تیم‌های ملی کشتی آزاد و فرنگی هستند که نتایج به آنان تعمیم داده خواهد شد. نمونه آماری شامل ۵۰ نفر از مربیان و کشتی‌گیران تیم‌های ملی آزاد و فرنگی در رده سنی بزرگسالان می‌باشد.

متغیرهای وارد در تحقیق

متغیرهای تحقیق که از بین پنجاه متغیر در خصوص ویژگی‌های مربیگری از طریق روش دلفی برگزیده شدند، به شرح زیرند. این متغیرها شامل هشت بعد اصلی ویژگی‌های مربیگری به همراه زیرمجموعه‌های آنها و نیز متغیرهایی از ویژگیهای فردی و شخصی افراد حاضر در تحقیق است.

ابعاد اصلی معیارهای انتخاب مربیان در ذیل شرح داده شده‌است.

۱- ویژگی‌های اجتماعی

این ویژگی رفتارهایی نظیر وقت‌شناسی، سخت‌گیری، نحوه برخورد با کشتی‌گیران، مقبولیت اجتماعی مربی و عضویت در مجامع بین‌المللی را مورد توجه قرار می‌دهد.

۲- ویژگی‌های ورزشی

شامل سوابق مربی در زمان کشتی گرفتن نظیر، سابقه باشگاهی، سابقه حضور در تیم ملی، عناوین قهرمانی، آمادگی جسمانی و میزان مهارت مربی در اجرای فنون کشتی.

۳- ویژگی‌های شخصیتی - ادراکی

این ویژگی‌ها عبارتند از: مسئولیت‌پذیری، اعتماد به نفس، متانت و خونسردی، درک و

هوش مربیگری و نیز مهارت‌های روانی - ذهنی.

۴- مهارت‌های مدیریتی

شامل مهارت‌هایی است که یک مربی را در امر هدایت و راهنمایی تیم کمک می‌کند. این مهارت‌ها عبارتند از: برنامه‌ریزی، سازماندهی، تصمیم‌گیری، نظارت و کنترل، ارزشیابی، بودجه‌بندی زمانی، منابع قدرت و روش‌های رهبری.

۵- ویژگی‌های علمی - تخصصی

شامل دانش و آگاهی مربی در زمینه‌های مختلف رشته ورزشی نظیر دانش تکنیکی، دانش تاکتیکی، دانش به روز، دانش عملی، آگاهی از علوم ورزشی، تسلط به زبان بین‌المللی و مدرک مربیگری است.

۶- مهارت‌های عاطفی - انسانی

در این بعد ویژگی‌هایی نظیر مهارت در ایجاد انگیزش، مهارت‌های ارتباطی و توانایی ایجاد ارتباط و انتقال پیام با کشتی‌گیران، مهارت‌های انسانی مورد توجه قرار می‌گیرند.

۷- سوابق کاری

شامل تجارب و سوابق فردی در امر مربیگری و موفقیت‌های کسب شده در طی دوران مربیگری است، نظیر سابقه مربیگری باشگاهی و تیم‌های ملی، سابقه کسب عناوین قهرمانی در مسابقات داخلی و بین‌المللی در زمان رهبری تیم‌های ورزشی و نیز سابقه کمک مربی بودن در تیم‌های مختلف.

۸- ویژگی‌های فردی

این بُعد شامل ویژگی‌های ظاهری و شخصی مربی نظیر جذابیت ظاهری، سن و میزان تحصیلات است.

نتایج و یافته‌های تحقیق

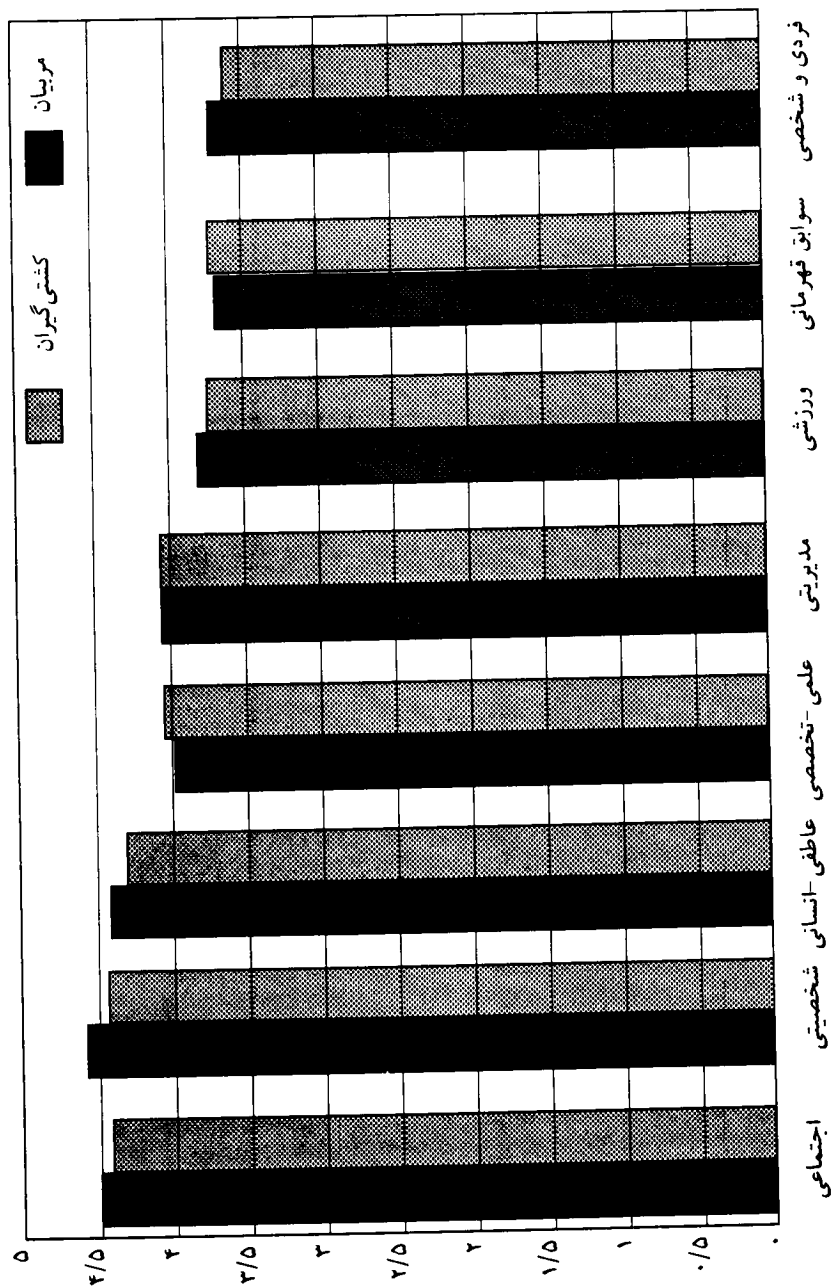
از تعداد افراد حاضر در تحقیق (۵۰ نفر)، تعداد ۲۰ نفر مربی و ۳۰ نفر را کشتی‌گیران تشکیل می‌دادند. اطلاعات به دست آمده از پرسشنامه تحقیق نشان داد که تعیین درجه اهمیت ابعاد مربیگری از دیدگاه مربیان و کشتی‌گیران حاضر در تحقیق یکسان نیست و در ترتیب اولویت بندی این ابعاد، بین آنها تفاوت‌هایی مشاهده می‌شود.

جدول ۱. اولویت بندی ابعاد مربیگری را در گروه مربیان و کشتی‌گیران حاضر در تحقیق نشان می‌دهد.

جدول ۱- مقایسه میانگین، انحراف معیار و رتبه ابعاد اصلی مربیگری از نظر مربیان و کشتی‌گیران

کشتی‌گیران		مربیان		رشته کشتی
رتبه	میانگین و انحراف استاندارد	رتبه	میانگین و انحراف استاندارد	ابعاد مربیگری
دوم	$4/51 \pm 0/86$	دوم	$4/56 \pm 0/74$	۱- ویژگی‌های اجتماعی
اول	$4/53 \pm 0/66$	اول	$4/7 \pm 0/48$	۲- ویژگی‌های شخصیتی - ادراکی
چهارم	$4/3 \pm 0/86$	سوم	$4/46 \pm 0/59$	۳- مهارت‌های عاطفی - انسانی
پنجم	$4/2 \pm 0/89$	پنجم	$4/14 \pm 0/94$	۴- ویژگی‌های تخصصی
سوم	$4/31 \pm 0/82$	چهارم	$4/32 \pm 0/67$	۵- مهارت‌های مدیریتی
هفتم	$3/8 \pm 1$	ششم	$3/93 \pm 0/88$	۶- ویژگی‌های ورزشی
ششم	$3/81 \pm 1$	هفتم	$3/77 \pm 1/09$	۷- سوابق کاری
هشتم	$3/71 \pm 1/15$	هشتم	$3/76 \pm 1/16$	۸- ویژگی‌های فردی و شخصی

برای یافتن اختلاف بین میانگین امتیازات داده شده به ابعاد مربیگری توسط مربیان و کشتی‌گیران، از آزمون t- گروه‌های مستقل استفاده شد. نتایج حاصل از آزمون نشان داد که در بین مربیان و کشتی‌گیران اختلاف معنی داری در میانگین ابعاد مربیگری وجود دارد.

نمودار ۱- نمودار میانگین ابعاد مربیگری از دیدگاه مربیان و کشتی‌گیران

بحث و نتیجه گیری

نتایج به دست آمده نشان می دهد که هر یک از ابعاد ویژگی های مربیگری، به طور جداگانه از اهمیت و ارزش بالایی برخوردارند. این ابعاد که دارای معیارهای ریزتری هستند، نمایانگر بسیاری از ویژگی های مربیان است که در اکثر تحقیقات و مقالات علمی به آنها اشاره شده است و در برگیرنده های انتخاب و ارزشیابی مربیان در سطوح مختلف از آنها استفاده می شود. با توجه به اینکه در بیشتر ابعاد مربیگری، میانگین امتیازات داده شده به این ابعاد، نسبتاً بالاست. این موضوع، مجدداً اهمیت بالای همه این ابعاد را تأیید می کند. اما اولویت بندی این ابعاد، این مطلب را بیان می کند که در ارزشیابی مربیان ملی کشتی، اولویت اول از درجه اهمیت بیشتری برخوردار است، بنابراین باید امتیاز بیشتری را برای آن در نظر گرفت، همین طور اولویت های بعدی به همین ترتیب؛ یعنی هر بعد که دارای اولویت خاصی در بین سایر ابعاد است، باید امتیاز خاصی را به خود اختصاص دهد تا از این طریق بتوانیم امتیاز کل یک مربی ملی را پس از ارزشیابی مشخص کنیم. در ادبیات تحقیق، محققان زیادی، برای نشان دادن اثربخشی و ملاک موفقیت یک مربی، صفات ویژه ای را بیان می کنند. برای مثال مارتینز برای احراز پست مربیگری پانزده ویژگی را بیان می کند که تعدادی از آنها عبارتند از: دانش ورزشی مربی، آشنایی با علوم ورزشی، انگیزه، آشنایی با مهارت های ارتباطی و انگیزشی، ارزشیابی از کار خود و ورزشکاران، سازماندهی و برنامه ریزی و پاول جی. سابوک نیز در مقاله خود ویژگی هایی نظیر سازماندهی، برنامه ریزی، دانش مهارت های ارتباطی، ویژگی های رفتاری و ارزشیابی را مورد نظر قرار می دهد. نتایج حاصل از این تحقیق نیز اهمیت و ارزش این معیارها را در نشان دادن یک مربی اثربخش و کارآمد مشخص می سازد. زیرا این معیارها در رتبه بندی بین معیارهای دیگر، از رتبه های بالا و مناسبی برخوردارند.

در تحقیقات میوکوتر، سالمینن، داج و هاستی نیز به روش های رهبری اشاره شده است. استفاده از روش های رهبری مناسب با توجه به موفقیت و شرایطی که برای مربی ایجاد می شود را توصیه می کنند. در تحقیق حاضر نیز با توجه به اهمیت روش های رهبری و مدیریت مربیگری، این ویژگی در زیرمجموعه های بعد مهارت های مدیریتی آورده شده است. نتایج حاصل از تحقیق نشان می دهد که این معیار در بین گروه های حاضر در تحقیق جایگاه مهمی دارد. در سایر معیارها و زیرمجموعه ها نیز به همین ترتیب می توان به اهمیت و ارزش آنها

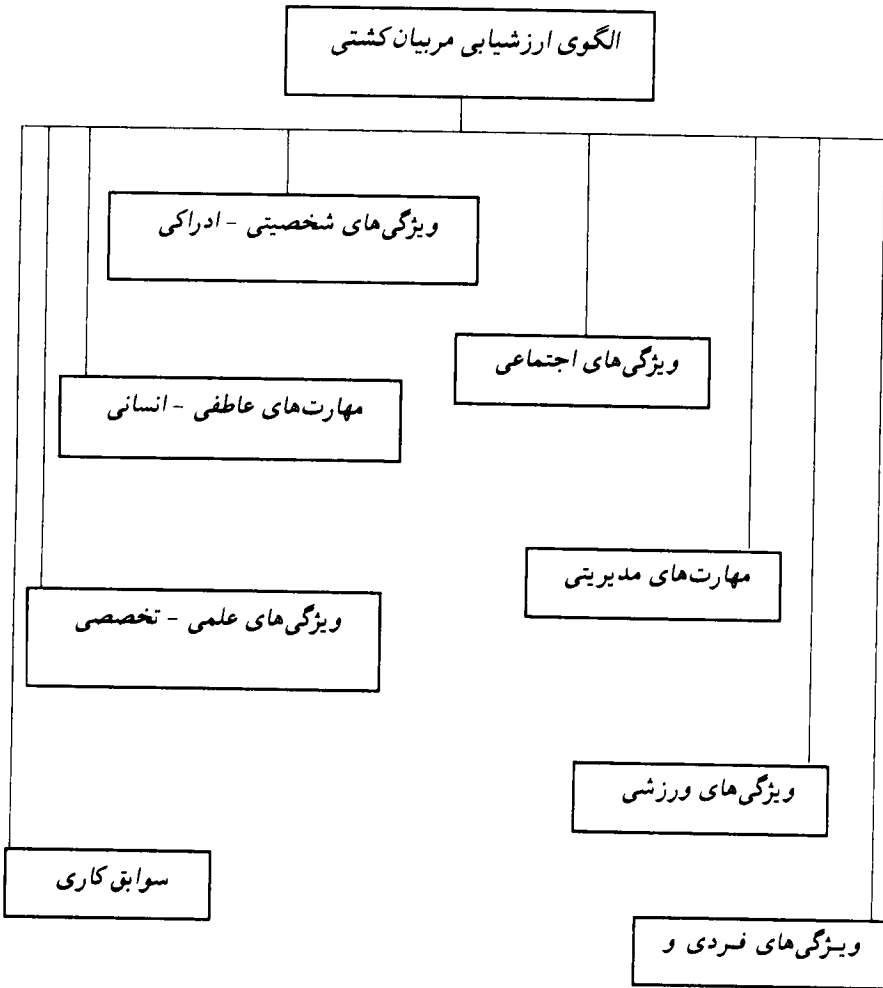
در ارزشیابی مربیان ملی پی برد.

با نگاه اجمالی به نتایج تحقیق، مشاهده می شود که بین دو گروه حاضر در تحقیق (مربیان و کشتی گیران) اگرچه اختلافاتی در رتبه بندی ابعاد و زیرمجموعه ها مشاهده می شود، اما عمدتاً میانگین امتیازات داده شده به این معیارها نزدیک به هم است و نتایج حاصل از آزمون t نشان می دهد که تنها در پنج مورد اختلاف معنی داری بین این دو گروه، در زیرمجموعه های ابعاد مربیگری وجود دارد. که عبارتند از: مسئولیت پذیری، اعتماد به نفس، روش های رهبری مناسب، مدارک و مدارج مربیگری، احساس عاطفه و وظیفه. بنابراین با توجه به اختلافات کم بین دو گروه مربیان و کشتی گیران، بخصوص با توجه به نتایج به دست آمده از آزمون t برای تهیه الگوی ارزشیابی مربیان تیم های ملی کشتی، از دیدگاه های مربیان و کشتی گیران به طور مشترک استفاده شده است. این مسئله موجب تعدیل اختلافات در میانگین ها می شود و در صورتی که برخی از اختلافات در نتیجه شانس یا تصادف بوده باشد، از بین می رود. با توجه به مطالب بیان شده، اولویت بندی ابعاد مربیگری از دیدگاه کل آزمودنی های حاضر در تحقیق (مربیان و کشتی گیران) به ترتیب عبارت است از:

ویژگی های شخصیتی - ادراکی، ویژگی های اجتماعی، مهارت های عاطفی - انسانی، مهارت های مدیریتی، ویژگی های علمی - تخصصی، ویژگی های ورزشی، سوابق کاری و ویژگی های فردی و شخصی.

با توجه به اطلاعات به دست آمده از نتایج تحقیق، الگوی ارزشیابی مربیان ملی کشتی در ذیل آورده شده است. شایان ذکر است که الگوی پیشنهاد شده جنبه نظری دارد. برای اندازه گیری این معیارها در مربیان و ساختن ابزار اندازه گیری مناسب برای هر یک از متغیرهای یاد شده در این الگوها، نیاز به تحقیقات دیگری است که خود مطالعات جداگانه ای را طلب می کند و خارج از محدوده تحقیق حاضر است، برای نمونه فقط به یک مورد امتیازگذاری معیارها اشاره شده که دستورالعمل آن آمده است.

در الگوی نظری ارزشیابی مربیان تیم های ملی کشتی، فاصله خطوط عمودی تا خطوط افقی نشان دهنده درجه اهمیت و ترتیب اولویت این ابعاد نسبت به هم است، به طوری که اولویت اول دارای فاصله کمتری تا خط افق و اولویت های دیگر به ترتیب، فاصله بیشتری نسبت به خط افقی به خود می گیرند.

الگوی نظری ارزشیابی مربیان تیم‌های ملی کشتی آزاد و فرنگی

منابع و مآخذ

- ۱- دباغیان، ابوالقاسم. «مدیریت ورزشی». انتشارات اداره کل آموزش و پرورش، ۱۳۷۵.
- ۲- دلاور، علی. «روش های آماری در علوم تربیتی». انتشارات دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۵.
- ۳- دلاور، علی. «روش های آماری در علوم تربیتی». انتشارات دانشگاه پیام نور، ۱۳۷۵.
- ۴- رضائیان، علی. «مدیریت رفتار سازمانی». دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، ۱۳۷۳.
- ۵- سعادت، اسفندیار. «مدیریت منابع انسانی». انتشارات سمت، ۱۳۷۵.
- ۶- صدیق سروستانی، رحمتا... «رهبری و مدیریت در ورزش». کمیته ملی المپیک، ۱۳۷۴.
- ۷- گائینی، عباسعلی. «مربیگری ورزشکاران جوان». اداره کل وزارت آموزش و پرورش، ۱۳۷۲.
- ۸- مرتضوی، حسن. «روانشناسی و رفتار ورزشی». دفتر معاونت امور فرهنگی و آموزش سازمان تربیت بدنی، ۱۳۷۰.
- 9- Brown. E.W. "Visual Evaluation Techniques for Skill Analysis". *J.N of Physical Education and Dance*. 1982, 53(1). PP : 21-26.
- 10- Bunt. B & Gyginns. M. "Effectiveness Coaching". *J N : of Sport Science Review*. 1995, 3(2). PP : 75-79.
- 11- Cote. Jean & Salmela, John. "The Coaching Model". *Canandian Fitness and Life Style Research Institute*. 1995.
- 12- Couch, Stephan. "Coach Selection form". [http// www// ccl.org/ programs/coach selection. htm](http://www/ccl.org/programs/coach%20selection.htm). 2000.
- 13- Dick, Frank. "A Coach Style of Management for the development of Individuals, Federation". *By I.A.A.F7*. 1992 (1), PP : 15-17.
- 14- Douge. B & Hastie. P. "Coach Effectivness". *JN : Sport Science Review* : 1993, 2(2). PP : 12-29.
- 15- Dyson. H. "Coaching" . [http//www. ncf. Org.uk/ coaching / htm](http://www.ncf.Org.uk/coaching/htm). 1998.
- 16- Edward. H. "Successful coaching". *J N : of Sport and Psychology*.

1990, 5(2). PP : 46-53.

17- Gerver. "Coaching". *Winning Strategies for Individuals and Teams Text Book*. 1992.

18- Glen Cross , D. "Psychology and Sport". *JN: Sport coach*, 1981, 5(1), PP : 4-5.

19- Gondi . "Coach Assessment form". [http/ www. vemp - learning . org/ doc s/ ecadoo. 75. htm](http://www.vemp-learning.org/docs/ecadoo.75.htm). 1998.

20- Graham. G. "Asystem Matching game requirements with participant ability" . *dei giachi Sportivi, Rome*. 1983.

21- Jefferies & Stephane. "American Coaching Effectiveness Program". *Human Kinetis Book*. 1986.

22- Larsson, A. "Charactristices of Coach". *Boston*. 1990.

23- Liogal, Bryin. "Coach Evaluation form". [http// www. Dakotarev, org/ coa/ eva. htm](http://www.Dakotarev.org/coa/eva.htm). 2000.

24- Liukonen & etal. "Education Perspectives of Youth Sport Coaches". *Int. JN. Sport Psychol*. 1990, 27 , PP : 439-453.

25- Maclean, Jounne. "Factors Considered Impertant for Evaluation Canadian University Athletic Coaches". *J N . Of sport Management*. 1996 , (10), PP : 446-462.

26- Mackesy, D. "Preseason Examination". *J N. Coaching Review*. 1981. (4) oct. PP : 10-13.

27- Ormand . T. C & Blann, F. W. "Improving coaches Performances". *J N. Applical reseaych in ciaching and athletics Boston*. 1994. 78-78 .

28- Redmond. "Coach Evaluation form" . [http// www. lwysa. org/ Development / coach Eval. htm](http://www.lwysa.org/Development/coachEval.htm). 2000.

29- Salminen. Saymon. "Coach Athlete Relation ship and Coaching

Behavior in Training Session". Int. J. Sport. Spychol. 1996 . PP : 56-67.

30- *Shermane. M.A. "Investigate of Yough Sport Coach Behavior" J.N. Of Sport Management. 1996. 2(3). PP : 27-35.*

31- *Spink Kevin. "The psychology of Coaching". By :IAAF. 1991. 6(4),PP:35-36.*

32- *William, L. "Situational Influences on Goal Orientations". Int, Linst, for Sport & Human Performance. The sis (Ph.D). University of North Carolin. 1996.*

